

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 2. decembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas Administratīvās rajona tiesas pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 203/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Pacientu tiesību likuma 16. panta piektās daļas pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Pacients atlīdzību par viņa dzīvībai vai veselībai nodarīto kaitējumu, kā arī par ārstniecības izdevumiem no Ārstniecības riska fonda pieprasa ne vēlāk kā divu gadu laikā no kaitējuma atklāšanas dienas, taču ne vēlāk kā triju gadu laikā no tā nodarīšanas dienas.”

3. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punktā noteikts, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu pieteikumu iesniedz, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu, uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir sūdzības lieta, kas ierosināta par atteikšanos izskatīt apstrīdēšanas iesniegumu. Sūdzības iesniedzēja bija vērsusies Veselības inspekcijā ar iesniegumu par atlīdzības izmaksu no Ārstniecības riska fonda. Veselības inspekcija atteicās izskatīt minēto iesniegumu, pamatojoties uz apstrīdētajā normā noteiktā atlīdzības prasījuma termiņa neievērošanu. Nepiekrītot minētajam lēmumam, sūdzības iesniedzēja to apstrīdēja Veselības ministrijā. Ministrija Veselības inspekcijas lēmumu atstāja negrozītu.

Tādējādi iestādes ir piemērojušas apstrīdēto normu un tā būs jāpiemēro arī pieteikuma iesniedzējai, izskatot konkrēto sūdzības lietu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas dēļ konkrētajai fiziskajai personai nav tiesību prasīt atlīdzinājumu. Pieteikuma iesniedzējai apstrīdētās normas interpretācijas ceļā nav iespējams nonākt pie citāda tiesiskā risinājuma. Likumdevējs, pieņemot apstrīdēto normu, norādīja uz nepieciešamību laika gaitā pārskatīt regulējuma – par pacienta dzīvībai vai veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzību – darbību un ar to nodrošinātās garantijas, tostarp apstrīdētajā normā noteikto termiņu. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā valstī ir mainījušies ekonomiskie apstākļi un valsts finanšu iespējas, tādēļ apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums vairs neatbilst sociālajai realitātei un nav samērīgs. Tādēļ apstrīdētā norma neatbilstot Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

4. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

5. Izvērtējusi pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietverto informāciju, kolēģija konstatē, ka tajos ir ietverti dati par personas, kura vērsusies Administratīvajā rajona tiesā, privāto dzīvi – tostarp informācija par veselības stāvokli. Šāda informācija ietilpst šīs personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada*

29. aprīļa sprieduma lietā “L.H. v. Latvia”, pieteikums Nr. 52019/07, 33. punktu).

Apstrādājot personas identificējošo informāciju, kā arī datus par veselības stāvokli un ārstēšanas gaitu, var tikt atklāta informācija, kas aizskar šīs personas tiesības uz privāto dzīvi. Ierobežojot piekļuvi attiecīgajiem lietas materiāliem, netiek aizskartas nevienas personas tiesības uz taisnīgu tiesu. Vienlaikus šāds ierobežojums neietekmēs tiesas procesa objektivitāti un nepārkāps sabiedrības tiesības saņemt informāciju par konstitucionālo tiesvedību. Līdz ar to nosakāms ierobežojums iepazīties ar pieteikumā un tā pielikumos ietverto informāciju par personas, kura vērsusies Administratīvajā rajona tiesā, vārdu, uzvārdu, personas kodu, veselības stāvokli un ārstēšanas gaitu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Pacientu tiesību likuma 16. panta piektās daļas pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam” pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 203/2025).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2026. gada 2. februārim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežojumu institūcijai, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimai – un citām personām iepazīties ar pieteikumā un tā pielikumos ietverto informāciju par personas, kura vērsusies Administratīvajā rajona tiesā, vārdu, uzvārdu, personas kodu, veselības stāvokli un ārstēšanas gaitu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jaurīte Briede